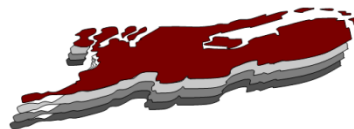

Archeologisch bureauonderzoek

Stationsstraat 9-11, Heerde gemeente Heerde (GD).

oktober 2020

Versie 1.1 (concept)

In opdracht van:
BJZ.nu

Colofon

v2.3

Laagland Archeologie Rapport 523

Archeologisch bureauonderzoek Stationsstraat 9-11 te Heerde, gemeente Heerde (GD)

Auteur: Jesper de Raad en Jeroen Wijnen

In opdracht van: BJZ.nu

Foto's en tekeningen: Laagland Archeologie

Status rapport: concept

Controle: J.A.M. Oude Rengerink

Autorisatie: J.A.M. Oude Rengerink

ISSN 2468-4759

Laagland Archeologie BV
Virulyweg 21F-G
7602 RG Almelo

E-mail: info@laaglandarcheologie.nl
KvK-Nummer: 60294418

© Laagland Archeologie BV, Almelo, oktober 2020

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Laagland Archeologie BV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

Laagland Archeologie heeft in oktober 2020 een Archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd aan de Stationsstraat 9-11 te Heerde. Het onderzoek vond plaats in verband met de ruimtelijke procedure rondom de realisatie van nieuwe woningen.

Het bureauonderzoek had tot doel een archeologisch verwachtingsmodel op te stellen. Centraal staat daarbij de vraag of en zo ja welke archeologische resten (complextype, datering, diepteligging en gaafheid) in het plangebied kunnen worden verwacht. Hiertoe zijn landschappelijke, archeologische en historische bronnen geraadpleegd.

Het noordelijke deel van plangebied heeft op de verwachtingskaart een middelhoge archeologische verwachting en het zuidelijke deel een hoge archeologische verwachting voor de aanwezigheid van archeologische resten onder een conserverend dek van tenminste 50 cm. Op basis van aanwezige bodemgegevens kan er geen uitspraak gedaan worden over een eventuele intact bodemprofiel. Binnen het onderzoeksgebied zijn geen archeologische waarnemingen geregistreerd en uit historische gegevens blijkt dat er sprake is van bebouwing.

Bij de aanleg van de huidige bebouwing is de bodem plaatselijk tot een aanzienlijke diepte verstoord waar de funderingen liggen. Omdat tussen deze funderingen nog vindplaatsen aanwezig kunnen zijn, wordt geadviseerd om een verkennend booronderzoek (inventariserende fase) uit te voeren.

De implementatie van dit advies is in handen van de bevoegde overheid, de gemeente Heerde. De gemeente wordt hierin vertegenwoordigd door haar deskundige, de heer H.G. Pape-Luijten.

Mochten tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch archeologische resten worden aangetroffen, of resten waarvan redelijkerwijze kan worden vermoed dat het om archeologische resten gaat, dan geldt op grond van de Erfgoedwet (art. 5.10) een meldingsplicht. Dit kan bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE, www.cultureelerfgoed.nl).

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding onderzoek	7
1.2 Afbakening plan- en onderzoeksgebied	7
1.3 Administratieve gegevens	8
1.4 Huidige situatie en toekomstig gebruik	9
1.5 Geplande verstoring	11
1.6 Gemeentelijk beleid	11
1.7 Onderzoeksdoel	11
2 Inventarisatie	12
2.1 Inleiding	12
2.2 Landschappelijke ontwikkeling	12
2.3 Archeologie	14
2.3.1 Bekende archeologische waarden	14
2.3.2 Waarnemingen	14
2.3.3 AMK-terreinen	14
2.3.4 Gemeentelijke verwachtingskaart	15
2.3.5 Eerder archeologisch onderzoek	15
2.4 Historie	16
3 Conclusie en verwachtingsmodel	19
3.1 Conclusie	19
3.2 Verwachtingsmodel	20
3.3 Advies	20
literatuur	21
BIJLAGE 1 AMZ-cyclus	23
BIJLAGE 2 Archeologische perioden	24
BIJLAGE 3 Geomorfologische kaart	25
BIJLAGE 4 Actueel Hoogtebestand Nederland	26
BIJLAGE 5 Gemeentelijke archeologische verwachtingskaart	27
BIJLAGE 6 Bodemkaart	29
BIJLAGE 7 onderzoeksmeldingen	30
BIJLAGE 8 Waarnemingen	31

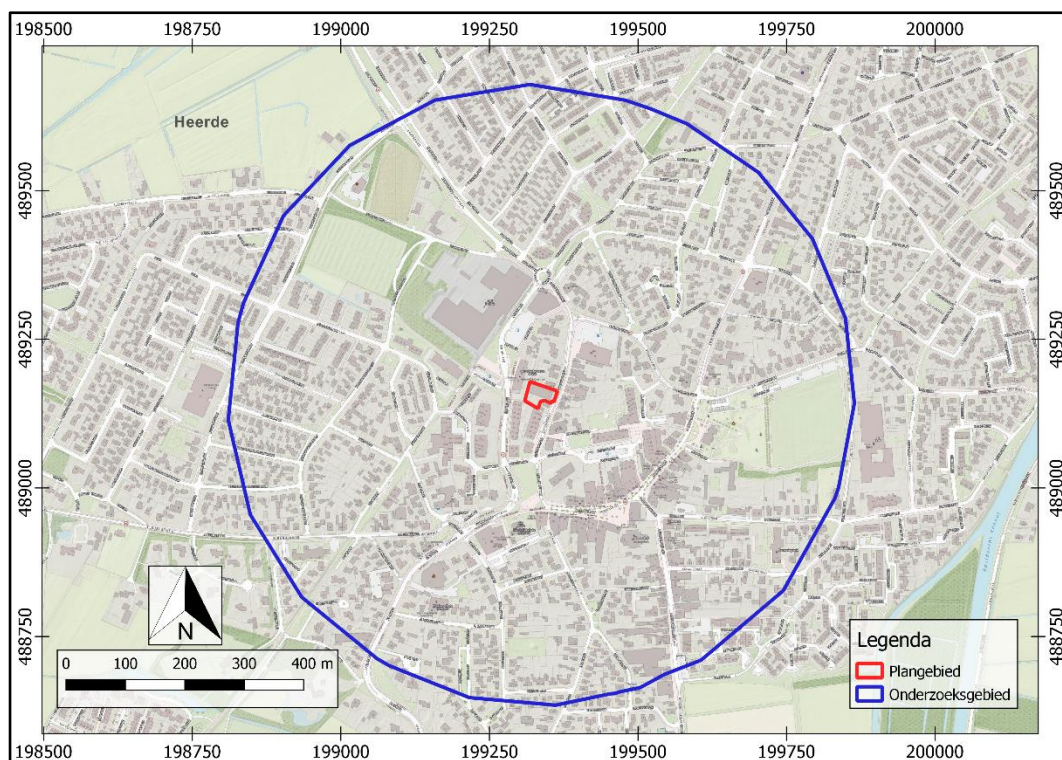
HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING ONDERZOEK

De aanleiding voor het onderzoek vormt de geplande bouw van nieuwe (zorg)woningen aan de Stationsstraat 9-11 te Heerde, gemeente Heerde (GD). Hiertoe is een bestemmingsplanwijziging vereist. Op basis van aanwijzingen van het bevoegd gezag dient archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden om aan te tonen dat eventueel aanwezige archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad door de geplande bouwactiviteiten. De opdrachtgever beoogt met het onderzoek de gemeentelijke paraaf te krijgen voor het onderdeel archeologie. Aanvullende wensen zijn niet kenbaar gemaakt.

1.2 AFBAKENING PLAN- EN ONDERZOEKSGBIED

Het plangebied betreft de Stationsstraat 9-11 in Heerde, gemeente Heerde (GD), zie onderstaande afbeelding.

Afbeelding 1. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied.

Het plangebied heeft een omvang van 1426 m². Voor een beter begrip van de bodemkundige omstandigheden en de archeologie van de planlocatie is een groter gebied bestudeerd. Een zone van 500 m rondom het plangebied wordt voldoende geacht om de archeologische potentie van het plangebied in kaart te brengen. Deze zone wordt aangeduid als 'onderzoeksgebied'.

1.3 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	
Provincie	Gelderland
Gemeente	Heerde
Plaats	Heerde
Beheerder/eigenaar grond	Onbekend
Toponiem	Stationsstraat 9-11
Kadastrale perceelnummer(s) ¹	HDE00 - K - 7402 HDE00 - K - 7403 HDE00 - K - 7562
Laagland Archeologie projectnummer	HEST201
Datum conceptrapportage	26 oktober 2020
Datum definitief rapport	
XY-coördinaten	NO 199318.1 / 489178.9
	NW 199364.5 / 489162.0
	ZO 199309.0 / 489146.6
	ZW 199331.6 / 489132.2
Kaartblad ²	27B
Oppervlakte/lengte Plangebied	1426 m ²
Datering	Nader te bepalen
Complextype	Nader te bepalen
Onderzoeksmeldingsnr	4903719100
AMK-terrein	n.v.t.
Vondstmeldingsnr.	n.v.t.
Type onderzoek	Archeologisch bureauonderzoek
Datum begin veldonderzoek	n.v.t.
Datum eind veldonderzoek	n.v.t.
Opdrachtgever	BJZ.nu
Goedkeuring bevoegde overheid	Gemeente Heerde
Bevoegde overheid	gemeente Heerde
Adviseur namens bevoegde overheid	H.G. Pape-Luijten
Beheer documentatie	E-depot voor de Nederlandse archeologie

¹ kadastralekaart.com

² www.imergis.nl/htm/opentopo800.htm

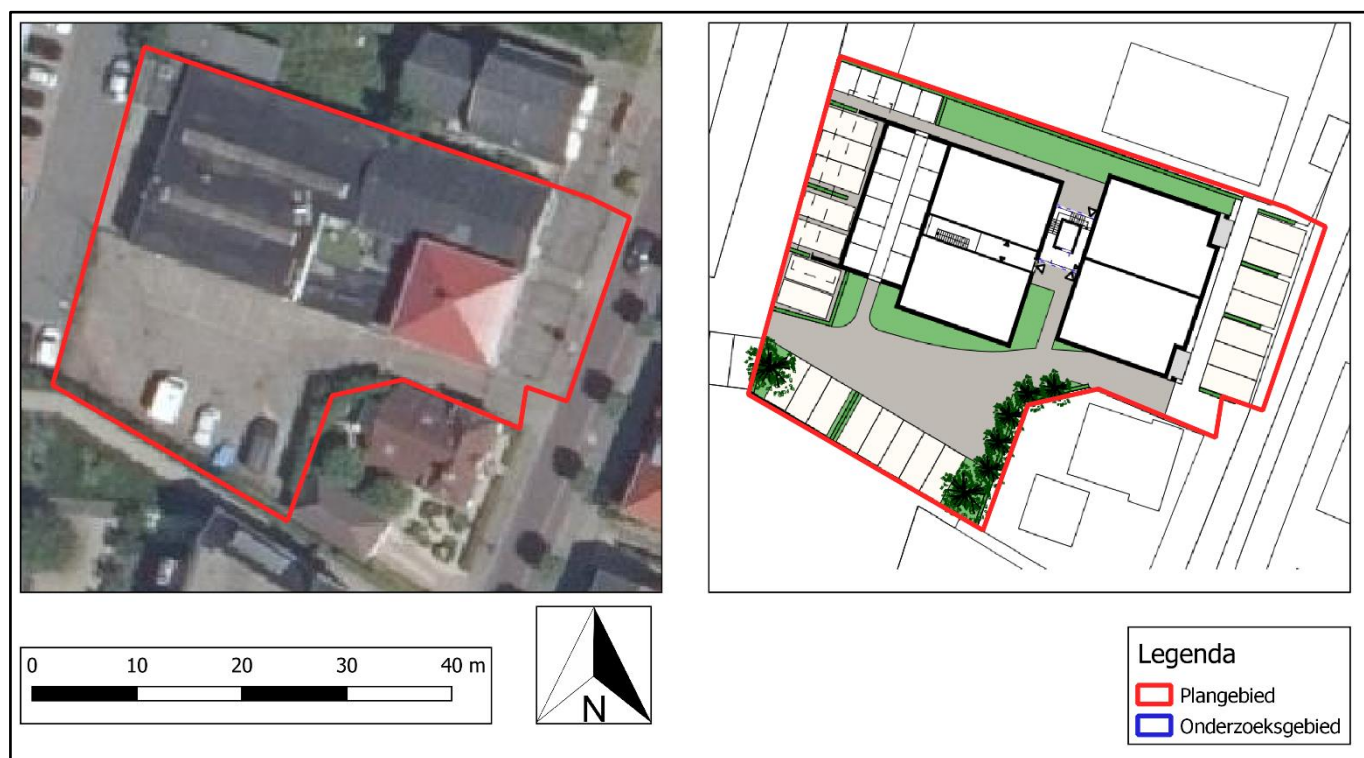
	Archief Laagland archeologie BV
Uitvoerder	Laagland Archeologie BV Virulyweg 21F-G 7602 RG Almelo
Projectleider/opsteller onderzoek	Jesper de Raad Jesperderaad@laaglandarcheologie.nl

Tabel 1. Objectgegevens.

1.4 HUIDIGE SITUATIE EN TOEKOMSTIG GEBRUIK

Het plangebied is momenteel in gebruik als bedrijfspand met woning. Het terrein bevat voor zover bekend geen kelders of andere ondergrondse kunstwerken en er zijn geen historisch waardevolle bouwwerken in het plangebied aanwezig.³

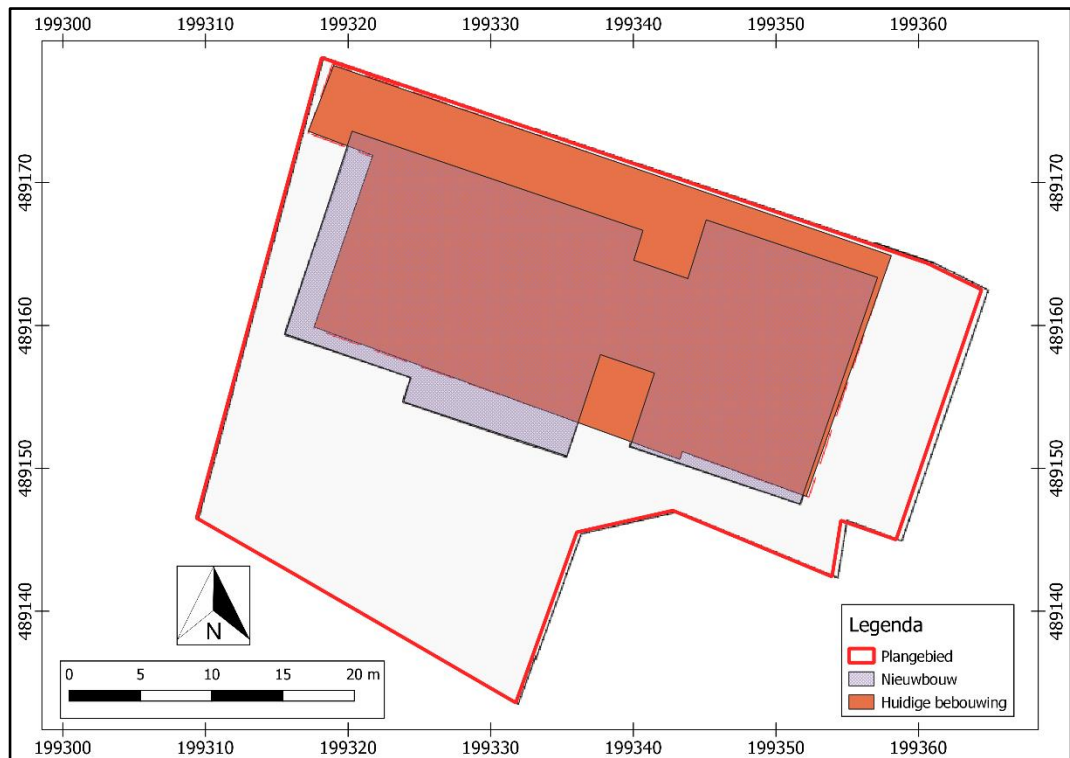
In dit stadium is de exacte invulling van de plannen nog niet bekend. De milieutechnische condities, huidige en eventuele nieuwe waterpeil en of en zo ja wie de toekomstige gebruiker(s) wordt/worden zijn in dit stadium evenmin bekend. Onderstaande afbeelding toont de huidige en de gewenste nieuwe situatie.

Afbeelding 2. Huidige situatie (links) en nieuwe situatie (rechts).

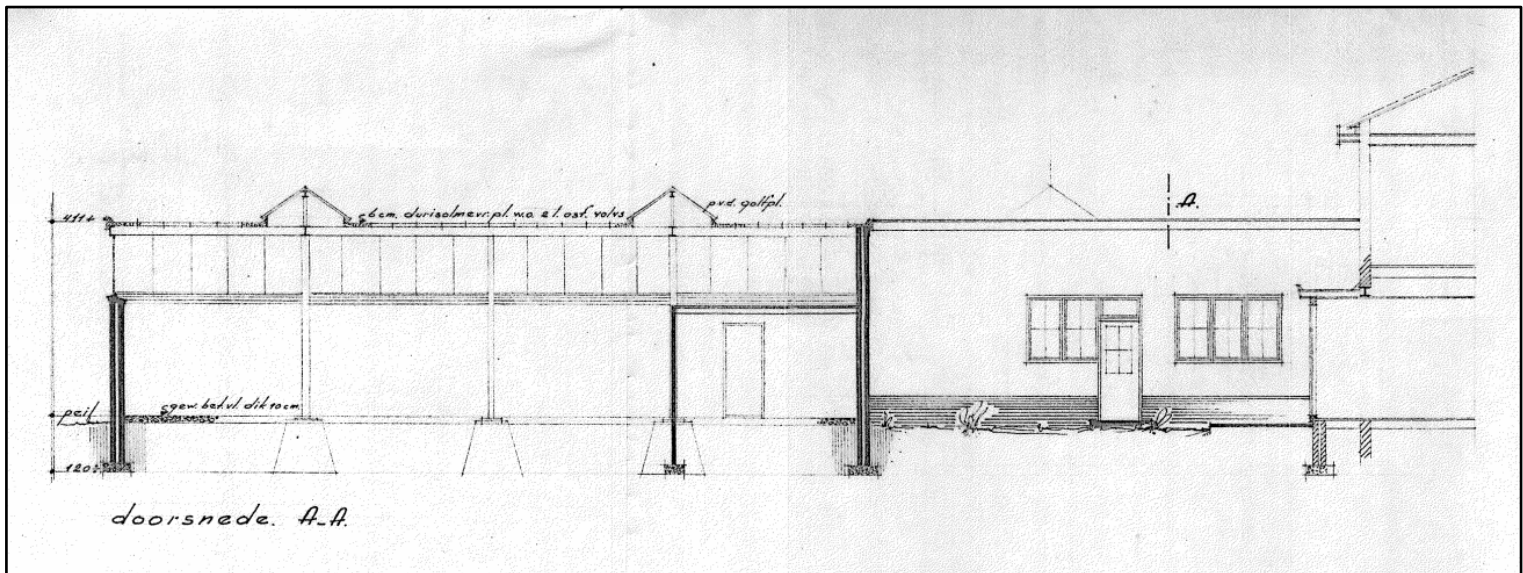
De totale omvang van de geplande nieuwbouw bevindt zich op circa 100 m² na op dezelfde locatie als de huidige bebouwing (afbeelding 3). De huidige voetprint wordt van 572 m² uitgebreid naar 672 m². Bij de aanleg van de funderingen van de huidige bebouwing is de bodem hoogstwaarschijnlijk deels verstoord, met name onder de bedrijfshal in het westelijk deel van het plangebied.

³ bron: gemeentelijke monumentenlijst

Afbeelding 3. Huidige bebouwing en Nieuwbouw.

De funderingsingrepen ten behoeve van de huidige bebouwing hebben plaatsgevonden tot een aanzienlijke diepte van circa 120 cm -peil.

Afbeelding 4. Verstoringsdiepte huidige bebouwing.

1.5 GEPLANDE VERSTORING

De ingrepen vinden plaats binnen het plangebied. De diepte van de geplande verstoring reikt vermoedelijk overwegend niet dieper dan ongeveer 100 cm –mv. Rioleringsbuizen kunnen dieper aangelegd worden.

1.6 GEMEENTELIJK BELEID

In het bestemmingsplan Heerde-Dorp (2009) ligt het plangebied niet in een zone met dubbelbestemming archeologie. Op basis van het vigerende gemeentelijk archeologiebeleid is geen archeologisch onderzoek noodzakelijk tenzij de bevoegde overheid hierover aanvullend adviseert. De gemeente heeft op basis van de middelhoge en hoge verwachting op de verwachtingskaart geadviseerd om een archeologisch bureauonderzoek uit te laten voeren.⁴

1.7 ONDERZOEKSDOEL

Het uitgevoerde onderzoek behoort tot de eerste fasen in het huidige archeologische onderzoeksproces (zie bijlage 1). De initiatiefnemer beoogt met het hier uitgevoerde onderzoek te voldoen aan de gemeentelijke regelgeving omtrent archeologisch onderzoek. Het bureauonderzoek heeft tot doel een archeologisch verwachtingsmodel op te stellen aan de hand van bestaande bronnen, en te bepalen of en zo ja welke delen van het plangebied in aanmerking komen voor vervolgonderzoek. Het verwachtingsmodel wordt getoetst en zo nodig aangevuld door middel van een verkennend booronderzoek. Op grond van de resultaten van dit onderzoek kan worden beoordeeld of en zo ja, welke vorm van vervolgonderzoek nodig is om de archeologische waarde van het gebied te kunnen vaststellen.

⁴ In mailcontact met opdrachtgever op maandag 12 oktober.

HOOFDSTUK 2 INVENTARISATIE

2.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk worden de relevante landschappelijke ontwikkeling en huidige bodemkundige situatie beschreven. Tevens wordt ingegaan op de bekende archeologische waarden in de omgeving van het plangebied en de historische situatie. Voor wat betreft de in de tekst genoemde archeologische perioden wordt verwezen naar bijlage 2.

2.2 LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Het plan- en onderzoeksgebied ligt in het Utrechts-Gelders zandgebied. Dit gebied wordt gekenmerkt door stuwwallen en daartussen laaggelegen zacht glooiende dekzandgebieden.

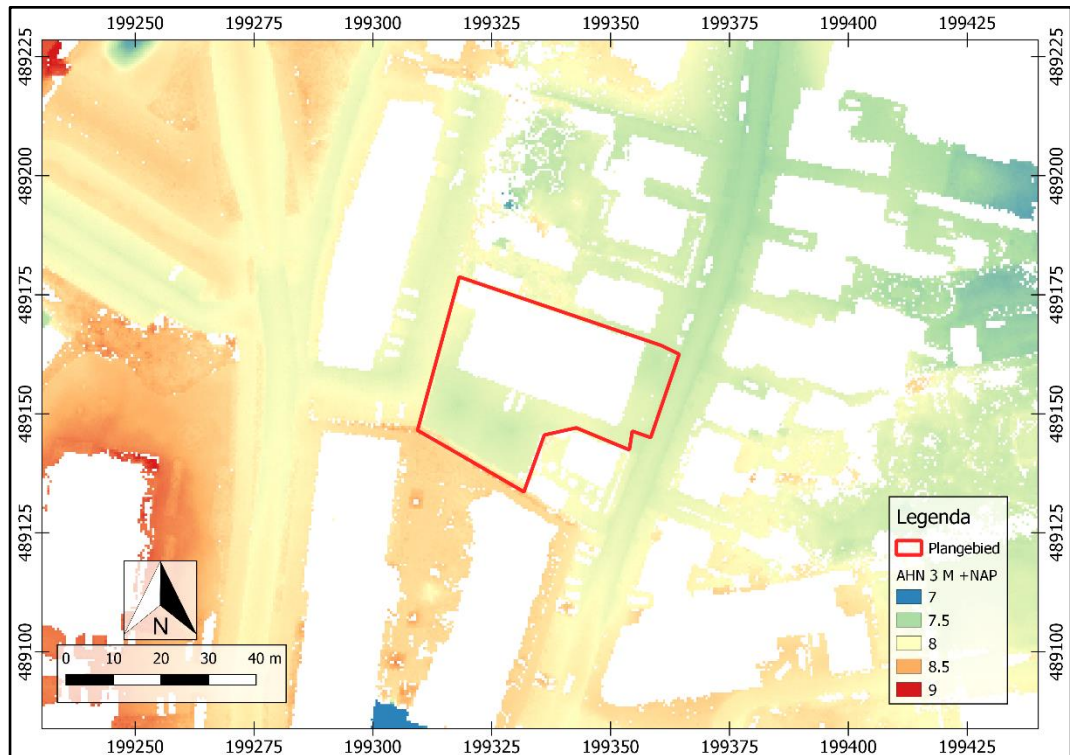
Op de geomorfologische kaart (0) is het plangebied niet gekarteerd. In het onderzoeksgebied staan tevens geen geomorfologische eenheden geregistreerd. Buiten het onderzoeksgebied zijn vier geomorfologische eenheden bekend. Op circa > 500 m ten noordwesten van het plangebied is een droogdal (R21) geregistreerd. Ten westen van het plangebied op circa 750 m is een glooiing van smeltwaterafzettingen geregistreerd (H21). Ten noordoosten en ten oosten op circa 900 m buiten het onderzoeksgebied is een dekzandrug geregistreerd (B53). Ten zuidwesten op circa 800 m buiten het onderzoeksgebied staat een vlakte van sneeuwsmeltwaterafzettingen (M21) aangegeven.

Een droogdal (R21) is een langgerekte laagte die gedurende de voorlaatste en laatste ijstijd (Saalien respectievelijk Weichselien) is ontstaan. De bodem was destijds permanent bevroren, waardoor smeltwater niet in de ondergrond kon wegzakken. In de relatief warmere seizoenen verzamelde dit smeltwater zich in de lagere delen van het landschap, waarbij geulen in de hard bevroren grond werden uitgesleten. Deze worden gerekend tot de eenheid glooiing van smeltwaterafzettingen (H21). Na de laatste ijstijd zijn de droogdalen meestal niet meer watervoerend geweest omdat het water kon wegzakken in de ondergrond.

Dekzandruggen (B53) liggen meestal wat hoger. Door de hogere ligging is de waterhuishouding meestal beter en in veel gevallen heeft zich een podzolbodem kunnen vormen.

Vlakte van sneeuwsmeltwaterafzettingen (M21) zijn ontstaan gedurende de laatste ijstijd (Weichselien, 116 – 12,6 duizend jaar geleden) onder periglaciale omstandigheden. De grond was bevroren (permafrost), waardoor oppervlaktewater in de zomerperiode over het oppervlak moest afvloeien. Het water voerde ontdooid materiaal hellingafwaarts over het oppervlak, waardoor gelaagde afzettingen ontstonden.

Op het AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), zie bijlage 4 is te zien dat het plangebied in een laagte ten midden van een glooiing van sneeuwsmeltwatersmeltafzettingen moet liggen. Op de locatie van het plangebied ligt een overgang van de glooiing van sneeuwsmeltwaterafzettingen naar een relatief hooggelegen droogdal. Het droogdal ligt ten westen van een lager gelegen vlakte van sneeuwsmeltwaterafzettingen ten zuidoosten. Het plangebied ligt op het AHN op een gemiddelde hoogte op circa 7.5 meter +NAP. Op de detailopname (afbeelding 4) lijkt het plangebied niet opgehoogd.

Afbeelding 5. Detailopname van het plangebied op het AHN.

Bodem

Bodemkundig (bijlage 6) ligt het plangebied in een niet gekarteerde zone. Binnen het onderzoeksgebied komen geen duidelijke bodemtypes naar voren. Buiten het onderzoeksgebied zijn de volgende vier bodemtypes geregistreerd: gooreerdgronden (circa < 500 m ten noordwesten, zuidwesten en ten oosten van het plangebied), Hoge Bruine enkeerdgronden (circa > 800 m ten noordoosten van het plangebied), Laarpodzolgronden (circa > 600 m ten westen van het plangebied) en hoge zwarte enkeerdgronden (circa > 600 m ten westen, zuiden en oosten van het plangebied).

Gooreerdgronden (pZn21 of pZn23) zijn zandgronden die ontstaan in gebieden met een hoge grondwaterstand. Landschappelijk vormen ze de overgang tussen beekeerdgronden en podzolgronden. Gooreerdgronden hebben geen roest in het profiel of begint deze op meer dan 35 cm diepte. De A- horizont is meestal 20-50 cm dik, sterk humeus en donkergekleurd. In top van het onderliggende zand heeft zich een dikke, maar (zeer) zwak ontwikkelde zeer humusarme B-horizont gevormd. Daaronder ligt een meestal grijze of lichtgrijsbruine zeer humusarme C-horizont.

Enkeerdgronden (bEZ23 en zEZ23) zijn zandgronden met een plaggendek van tenminste 50 cm dik. Dit plaggendek is vanaf de Late Middeleeuwen ontstaan door het periodiek opbrengen van met mest vermengde plaggen op de akker. Doel hiervan was de bodemvruchtbaarheid op peil te houden of te verbeteren. Enkeerdgronden zijn voor wat betreft archeologie om twee redenen relevant. De oudste enkeerdgronden zijn meestal ontstaan op locaties die ook vóór het in zwang komen van plaggenbemesting al als akker in gebruik waren. Dat waren meestal

relatief hooggelegen, goed ontwaterde zandgronden die redelijk goed met de toenmalige landbouwtechnieken konden worden bewerkt. Door deze eigenschappen zijn deze gronden vaak al heel vroeg – soms als vanaf het midden-Neolithicum – in gebruik genomen als landbouwgrond. Resten van bewoning uit deze perioden wordt daarom vaak onder een plaggendek aangetroffen.

Daarnaast fungeert het plaggendek in meer moderne tijden als een dikke beschermende laag, waardoor eventueel aanwezige resten niet of in mindere mate zijn aangetast door allerlei bodemingrepen.

Een laarpodzol is een veldpodzolgrond met een matig dik (> 30 en < 50 cm) eerdddek. Bij het eerdddek kan het gaan om een A-horizont die door plaggenbemesting is gevormd maar ook om een humeuze bovengrond die door natuurlijke oorzaken is ontstaan. Een veldpodzolgrond behoort tot de hydro-zandgronden, waarbij de inspoeling beperkt is als gevolg van relatief hoge grondwaterstanden. De uit- en inspoelingslagen zijn bij deze gronden over het algemeen slecht ontwikkeld.

2.3 ARCHEOLOGIE

2.3.1 BEKENDE ARCHEOLOGISCHE WAARDEN

Bijlage 7 toont de locaties van de bekende archeologische waarden en de uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied.

2.3.2 WAARNEMINGEN

In het onderzoeksgebied zijn geen archeologische waarnemingen bekend. Net buiten het onderzoeksgebied bevinden zich wel enkele archeologische waarnemingen (zie bijlage 8). Ten behoeve van een goede inventarisatie van de omgeving zijn de drie dichtstbijzijnde archeologische waarnemingen beschreven.

Onder zaakidentificatie 4004618100 op circa > 500 m noordwesten van het plangebied zijn vijf vondsten geregistreerd bij een archeologisch booronderzoek in 2016. De vondsten betreffen steen, vuursteen, glas, metaal(slak) en houtskool. Het glas dateert uit de Nieuwe Tijd en de overige vondsten zijn niet of heel breed gedateerd (Paleolithicum t/m Nieuwe Tijd).

Onder zaakidentificatie 3985293100 op circa > 500 m zuidwesten van het plangebied is een vondstmelding geregistreerd. In de beschrijving van de gegevens staat echter dat er geen vondsten zijn aangetroffen die wijzen op archeologische resten. De vondstmelding lijkt hierdoor foutief.

Onder zaakidentificatie 3985293100 op circa < 800 m zuidwesten van het plangebied is een vondst geregistreerd bij archeologisch booronderzoek. Het betreft een vuurstenen artefact gedateerd uit het paleolithicum tot en met het neolithicum, complextype vuursteenbewerking.

2.3.3 AMK-TERREINEN

AMK-terreinen (= Archeologische Monumentenkaart) zijn terreinen waarvan bekend is dat zich archeologische resten in de grond bevinden. Het archeologisch belang daarvan is bovendien gewaardeerd. Zo zijn er AMK-terreinen van archeologisch belang, hoog, zeer hoog archeologisch belang en wettelijk beschermde AMK-

terreinen van zeer hoog archeologisch belang). Binnen het onderzoeksgebied zijn geen AMK-terreinen geregistreerd:

2.3.4 GEMEENTELIJKE VERWACHTINGSKAART

Op de gemeentelijke verwachtingskaart (bijlage 5) ligt het zuidelijke deel van het plangebied in een zone met een hoge archeologische verwachting en een conserverend dek en het noordelijke deel van het plangebied in een zone met een middelmatige archeologische verwachting.

2.3.5 EERDER ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

In de omgeving van het plangebied hebben eerder archeologische onderzoeken plaatsgevonden. De onderzochte locaties zijn afgebeeld in bijlage 7.

Zaakidentificatie 4013747100⁵ betreft een booronderzoek, op circa 450 m ten noordoostelijk van het plangebied. Uit de resultaten van het booronderzoek is gebleken dat er geen aanwijzingen zijn om nog restanten van archeologische vindplaatsen binnen het plangebied te verwachten. Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarde wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Zaakidentificatie 4004618100⁶ betreft een booronderzoek, op circa 500 m ten noordoosten van het plangebied. Uit het booronderzoek blijkt dat binnen een deel van het plangebied sprake is van intacte podzolbodems met een dik plaggendeck. Dit deel van het plangebied heeft een hoge verwachting voor vondstarme nederzettingen, die met name worden gekenmerkt door het voorkomen van grondsporen. Op grond van de resultaten is vervolgonderzoek geadviseerd doordat het terrein moeilijk toegankelijk is wordt aan de bevoegde overheid overgelaten in welke vorm eventueel vervolgonderzoek te verplichten, geopperd wordt een proefsleuvenonderzoek of begeleiding.

Zaakidentificatie 4644851100⁷ betreft een bureauonderzoek, op circa 100 m ten oosten van het plangebied. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied deels is bebouwd. Afhankelijk van het soort fundering kan men archeologische resten buiten en binnen deze fundering aantreffen. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt geadviseerd vervolgonderzoek uit te laten voeren in de vorm van een verkennend booronderzoek.

Zaakidentificatie 4716366100⁸ betreft een booronderzoek, op circa 100 m ten oosten van het plangebied. De eerste bevindingen van het veldonderzoek zijn in opgegeven. In het onderzoek is een esdek met (deels) afgetopte C-horizont aangetroffen. Er zijn geen complexen opgegeven. Het definitieve onderzoek is nog niet geregistreerd.

Zaakidentificatie 2169312100⁹ betreft een booronderzoek, direct aangrenzend aan het plangebied. Het onderzoek is niet gedeponiseerd in Archis en Dans Easy. Het booronderzoek is uitgevoerd 2007. Tot op heden heeft is er geen vervolgonderzoek geregistreerd.

⁵ Ten Broeke, 2016.

⁶ Mol en Rap, 2016.

⁷ Reinstra en Osinga, 2019.

⁸ Reinstra en Osinga, 2019.

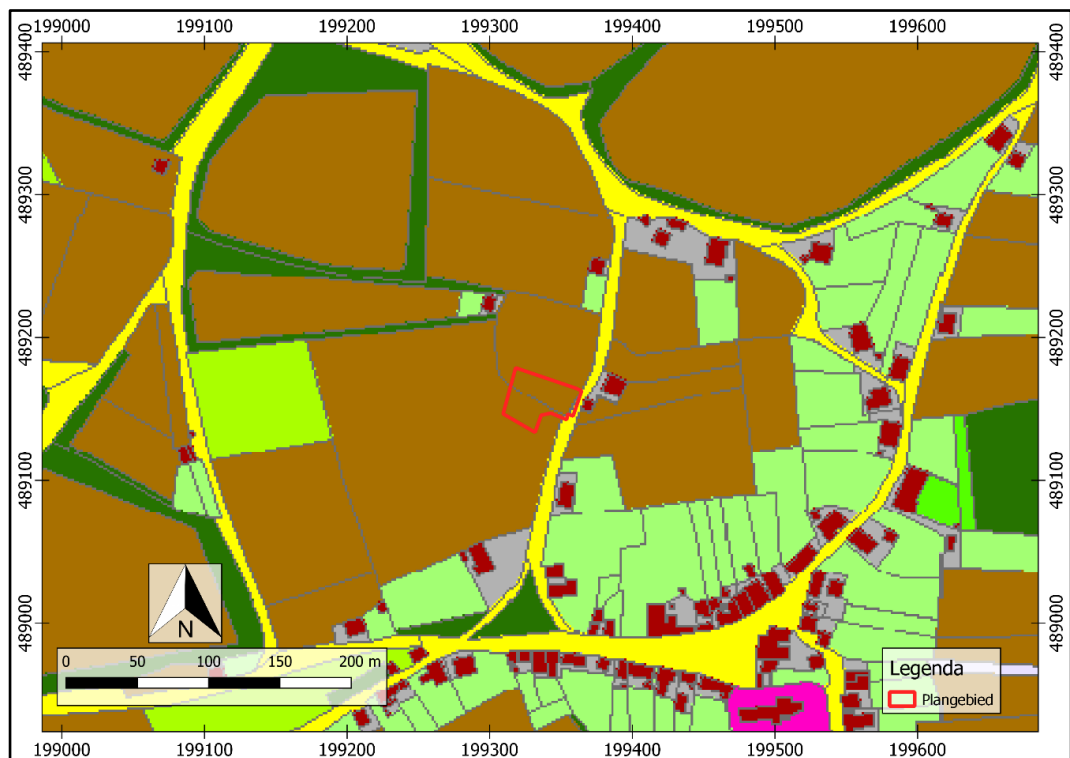
⁹ Van der Berghe, 2007.

Zaakidentificatie 3985293100¹⁰ betreft een booronderzoek, op circa 500 m ten zuidoosten van het plangebied. In het plangebied zijn acht boringen gezet. In het oostelijke deel van het plangebied kunnen indien aanwezig onder circa 55 cm -mv archeologische resten worden verstoord. In het westelijke deel van het plangebied geldt een diepere verstoring > 140 cm -mv. Voor het oostelijke deel van het plangebied is vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven geadviseerd.

Zaakidentificatie 2294085100¹¹ betreft een booronderzoek, op circa 500 m ten westen van het plangebied. Uit de resultaten van het booronderzoek is gebleken dat het plaatselijk aanwezige esdek is verstoord en vaak tot in de onderliggende lagen vergraven. Om die reden zijn eventuele in of op het dekzand aanwezige archeologische resten aangetast of verstoord. Verder is er geen podzolprofiel aanwezig en zijn er geen archeologische lagen of indicatoren zijn aangetroffen. Er is geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te laten voeren.

2.4 HISTORIE

Op de eerste kadastrale kaart (circa 1832)¹² is het plangebied (zie afbeelding 5) op de OAT (Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel) grotendeels aangeduid als bouwland. Ten westen van het plangebied ligt tevens een (onverharde) weg met daar tegenover twee huizen inclusief erf.

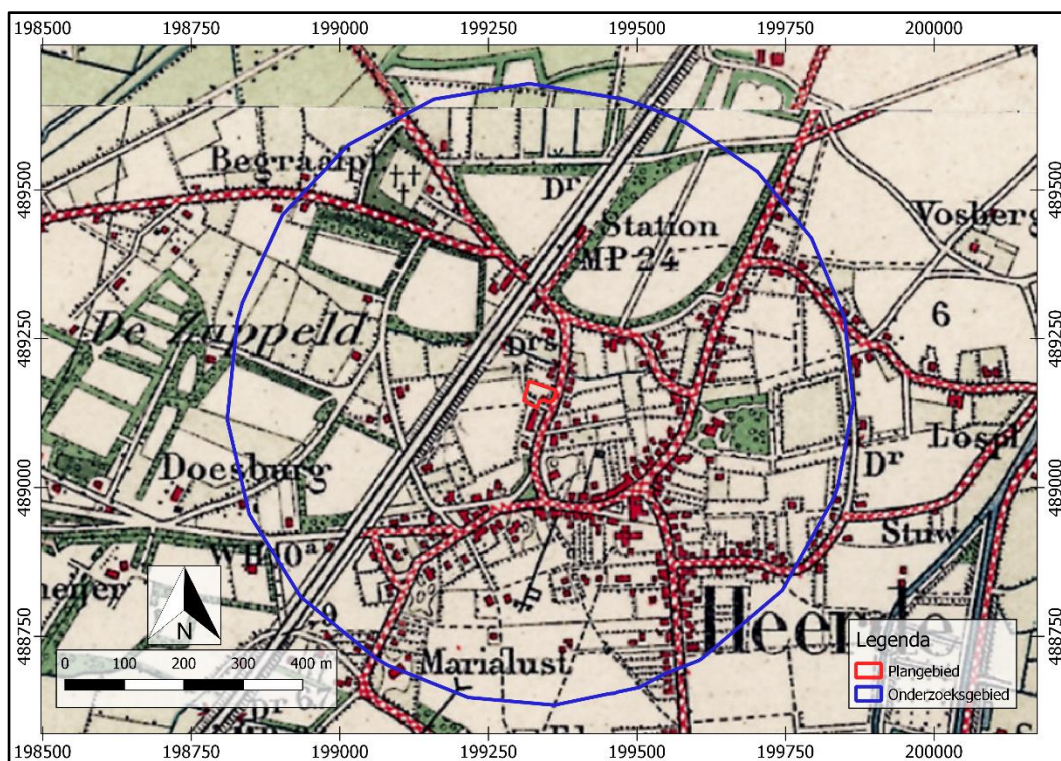
Afbeelding 6. Uitsnede uit de eerste kadastrale kaart, circa 1832. De locatie van het plangebied is rood omlijnd. Geel: (onverharde) wegen, bruin: bouwland, bleek lichtgroen: tuin, lichtgroen: weideland, donkergroen: bos/opgaand hout, lichtpaars: kerkhof; rood met grijs: bebouwing met erf. Bron: hisgis.nl.

¹⁰ Beckers, 2016.

¹¹ Teekens en van der Haar, 2015.

¹² bron: hisgis.nl

Op de topografische kaart van 1915 (zie afbeelding 7) is het plangebied onveranderd. Binnen het onderzoeksgebied, op circa 100 m ten westen van het plangebied, is een spoorweg gebouwd met ten noorden van het plangebied een treinstation. Ten zuidwesten van het plangebied zijn meerdere woningen gerealiseerd.

Afbeelding 7. Uitsnede uit de topografische kaart van 1915. Bron: topotijdreis.nl.

Op de topografische kaart van 1940 (zie afbeelding 7) is het plangebied bebouwd. Volgens de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG)¹³ dateert het pand in het plangebied uit 1960.

¹³ kadaster.nl

Afbeelding 8. Uitsnede uit de topografische kaart van 1940. Bron: topotijdreis.nl.

HOOFDSTUK 3 CONCLUSIE EN VERWACHTINGSMODEL

3.1 CONCLUSIE

Op basis van de inventarisatie kan het volgende geconcludeerd worden.

Het noordelijke deel van plangebied heeft op de verwachtingskaart een middelhoge archeologische verwachting en het zuidelijke deel een hoge archeologische resten, met conserverend dek. Op basis van aanwezige bodemgegevens kan er echter geen eenduidige uitspraak gedaan worden over een eventuele bodem, intact bodemprofiel en/of mogelijke podzolvorming.

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen archeologische waarnemingen geregistreerd. De drie geïdentificeerde waarnemingen buiten het onderzoeksgebied zijn breed gedateerd (Paleolithicum tot en met Nieuwe Tijd) en niet van noemenswaardige kwaliteit. Op basis hiervan kan geen uitspraak gedaan worden betreffende eventuele in het plan- of onderzoeksgebied aanwezige archeologische resten.

In historische tijden (vanaf circa 1832) werd het merendeel van het plangebied omschreven als bouwland. Ten oosten van het plangebied is echter ook bebouwing aanwezig. De topografische kaarten vanaf 1935 zijn enigszins oostelijker georeferereerd. Het is hierdoor mogelijk dat de historische bebouwing (vanaf 1832) net buiten het plangebied valt en dat de eerste bebouwing slechts vanaf de jaren '30 is gerealiseerd.

Bij de aanleg van de huidige bebouwing is de bodem tot een plaatselijk tot een aanzienlijke diepte verstoord. Vooral in het westelijk deel van het plangebied ter hoogte van de bedrijfshal. Ondanks de plaatselijk aanwezige diepe funderingen kunnen nog archeologische resten verwacht en kan de archeologische verwachting worden gehandhaafd.

3.2 VERWACHTINGSMODEL

Binnen het plan- en onderzoeksgebied is geen eenduidige uitspraak te doen over eventuele archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. Buiten het onderzoeksgebied kunnen op basis van de bodemtypes, geomorfologische en vindplaatsen algemene uitspraken gedaan worden over eventuele in de regio aanwezige archeologische waarden, zoals: datering, complextype, omvang, diepteligging, gaafheid en conservering, locatie, uiterlijke kenmerken (artefacten en type indicatoren). Er kan een algemene hoge archeologische verwachting worden afgegeven vanaf het Laat-Paleolithicum tot Nieuwe tijd.

Voor eventuele steentijd nederzettingen betreft dit een omvang van 50 – 200 m² (kleine variant) of 200 – 1000 m² (middelgrote variant). Nederzettingen uit de periode bronstijd – middeleeuwen hebben meestal een omvang tussen 500 – 2000 m² (huisplaats) of meer dan 8000 m² (dorp).¹⁴

Deze resten liggen in de top van de natuurlijke ondergrond, mogelijk dicht onder het maaiveld onder een bouwvoor of eventuele ophogingslaag. De natuurlijke bodem wordt hier gevormd door dekzand waarin zich een eventuele podzol heeft ontwikkeld. Eventuele resten bestaan uit vuursteenstrooiingen (voornamelijk neolithicum, in mindere mate bronstijd en ijzertijd). Daarnaast kan (gefragmenteerd) aardewerk worden verwacht, evenals houtskool, verbrande huttenleem en natuursteen. Vanaf ongeveer de 17^e eeuw is ook baksteen te verwachten (rurale gebieden; in bewoningskernen al eerder). Deze vondstcategorieën bevinden zich aan of in het pleistocene zand, direct onder een bouwvoor. Daarnaast kunnen grondsporen worden verwacht. Het gaat daarbij overwegend om paalkuilen, greppels en afvalkuilen en dergelijke. Deze bevinden zich in de top van de pleistocene ondergrond en kunnen zich tot op grote diepte uitstrekken.

3.3 ADVIES

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek worden op de locatie waar de nieuwbouw wordt gerealiseerd kunnen ondanks de plaatselijk aanwezige diepe funderingen mogelijk nog archeologische resten verwacht.

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek wordt een verkennend booronderzoek geadviseerd.

De implementatie van dit advies is in handen van de gemeente Heerde, hierin vertegenwoordigd door de archeologisch adviseur van de gemeente, de heer H.G. Pape-Luijten.

¹⁴ bron: Tol e.a., 2006.

literatuur

- Beckers, I.S.J. 2016. Bureau voor Archeologie rapport 265. Ramakerspad, Heerde gemeente Heerde. Een inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen. Bureau voor Archeologie. Utrecht.
- Berendsen, H.J.A., 2005 (1997). *Landschappelijk Nederland. De fysisch geografische regio's*. Assen.
- Berendsen, H.J.A., 2008. *De vorming van het land*. Assen.
- Borsboom, A.J. en J.W.H.P. Verhagen, 2012. KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek. Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P). Gouda.
- Broeke, Ten E.M., 2016. Archeologisch onderzoek (2467.002) Andoornstraat 5 - Roggeweg 5 te Heerde. Econsultancy-rapport 2467.002. Doetinchem.
- Bosch, J.H.A., 2008. *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1. Op basis van de Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 5.2. Deltares-rapport 2008-U-R0881/A*.
- Mulder, E.F.J. de., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen.
- Mol, E. en Rap. J, 2016. Heerde, Wilhelminalaan, gemeente Heerde. Transect. Twello.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*, Nederlands Normalisatie-instituut Delft.
- Reinstra, S. en M. Osinga, 2018. Archeologisch onderzoek Soerelseweg 9-11 te Heerde. Greenhoude Advies. Huissen.
- Teekens, P.C. en L. van der Haar, 2010 Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) Rhijnsburglaan Heerde, Gelderland. Oranjewoud, Heerenveen.
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen en M. Verbruggen, 2012. *Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek v2*. SIKB

Archeologische databases/internetbronnen

ArchisIII
www.boorstaten.nl
www.topotijdreis.nl
www.hisgis.nl
www.grondwatertools.nl
www.kadastralekaart.com

Gebruikte kaarten

Historische kaarten. Bron: www.topotijdreis.nl. Geraadpleegd op 19/10/2020

Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2), nauwkeurigheid Z-waarde <= 5 cm. Bron: www.ahn.nl. Geraadpleegd op 19/10/2020

Eerste kadastrale kaart uit circa 1832. Bron: www.hisgis.nl. Geraadpleegd op 19/10/2020.

Kaart waarnemingen, AMK-terreinen en onderzoeksmeldingen. Bron: www.zoeken.cultureelerfgoed.nl. Geraadpleegd op 19/10/2020

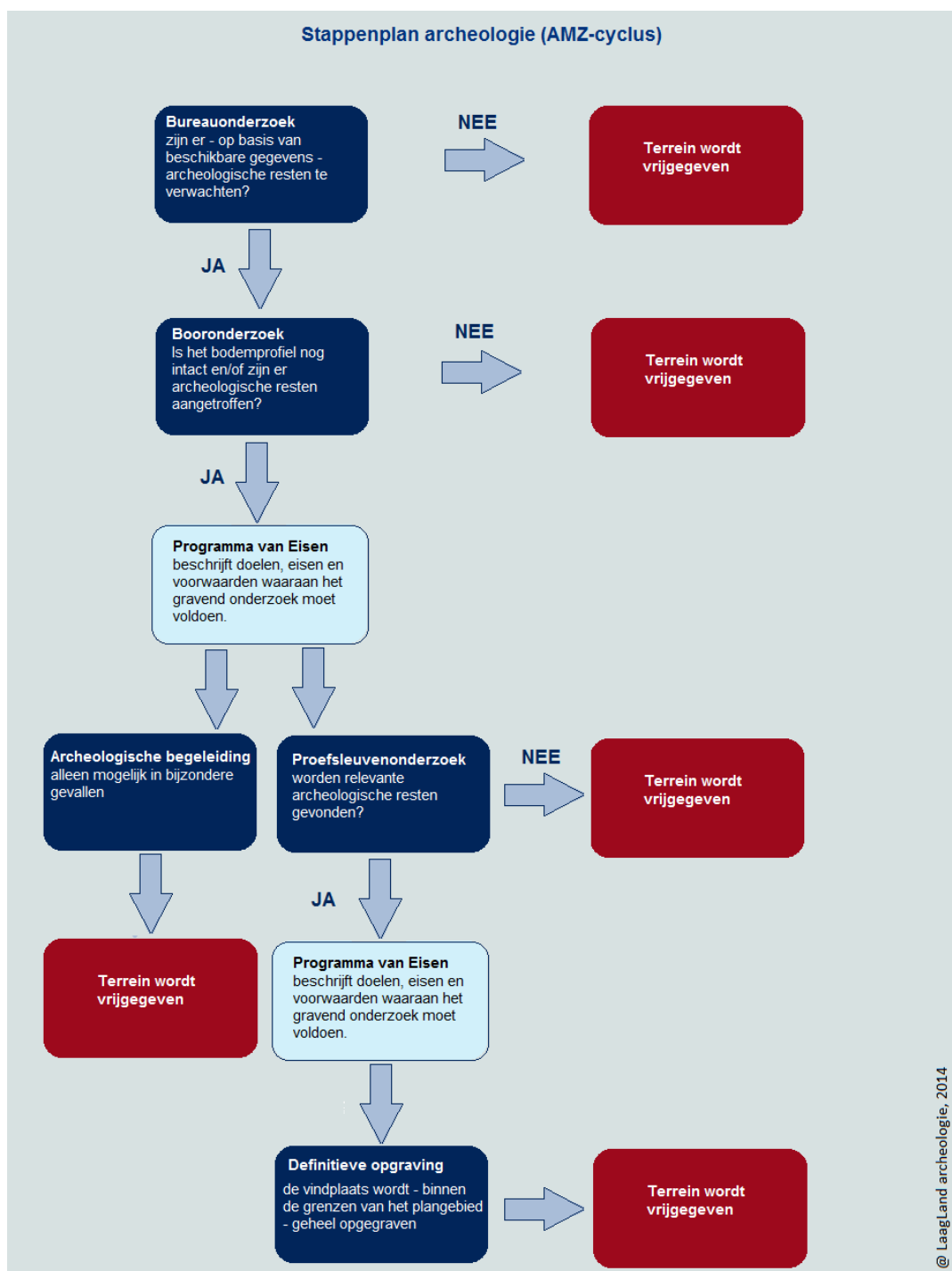
Verwachtingskaart. Bron: gemeente Heerde. Geraadpleegd op 19/10/2020

Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Bron: www.pdok.nl. Geraadpleegd op 19/10/2020

Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Bron: www.pdok.nl. Geraadpleegd op 19/10/2020

Topografische kaart, schaal 1:10.000. Bron: www.pdok.nl. Geraadpleegd op 19/10/2020

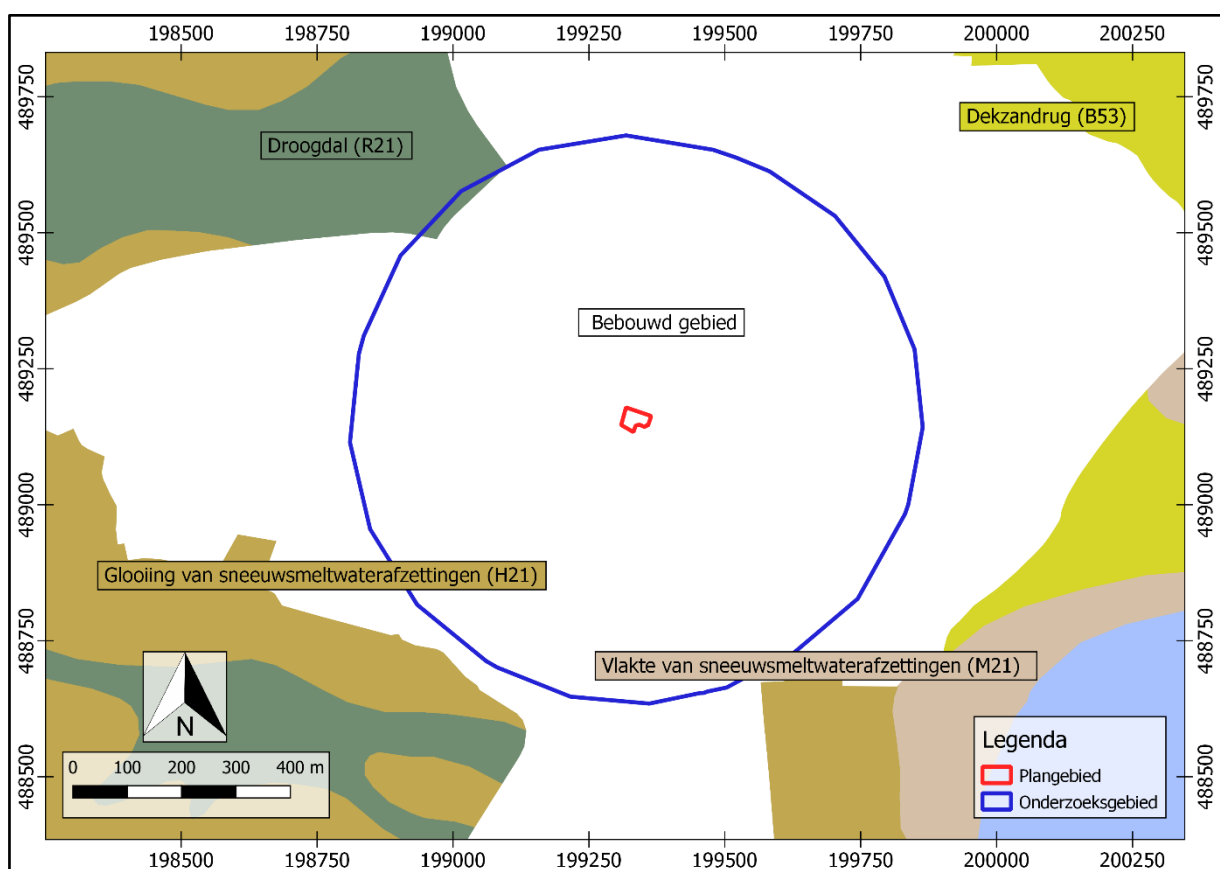
BIJLAGE 1 AMZ-CYCLUS

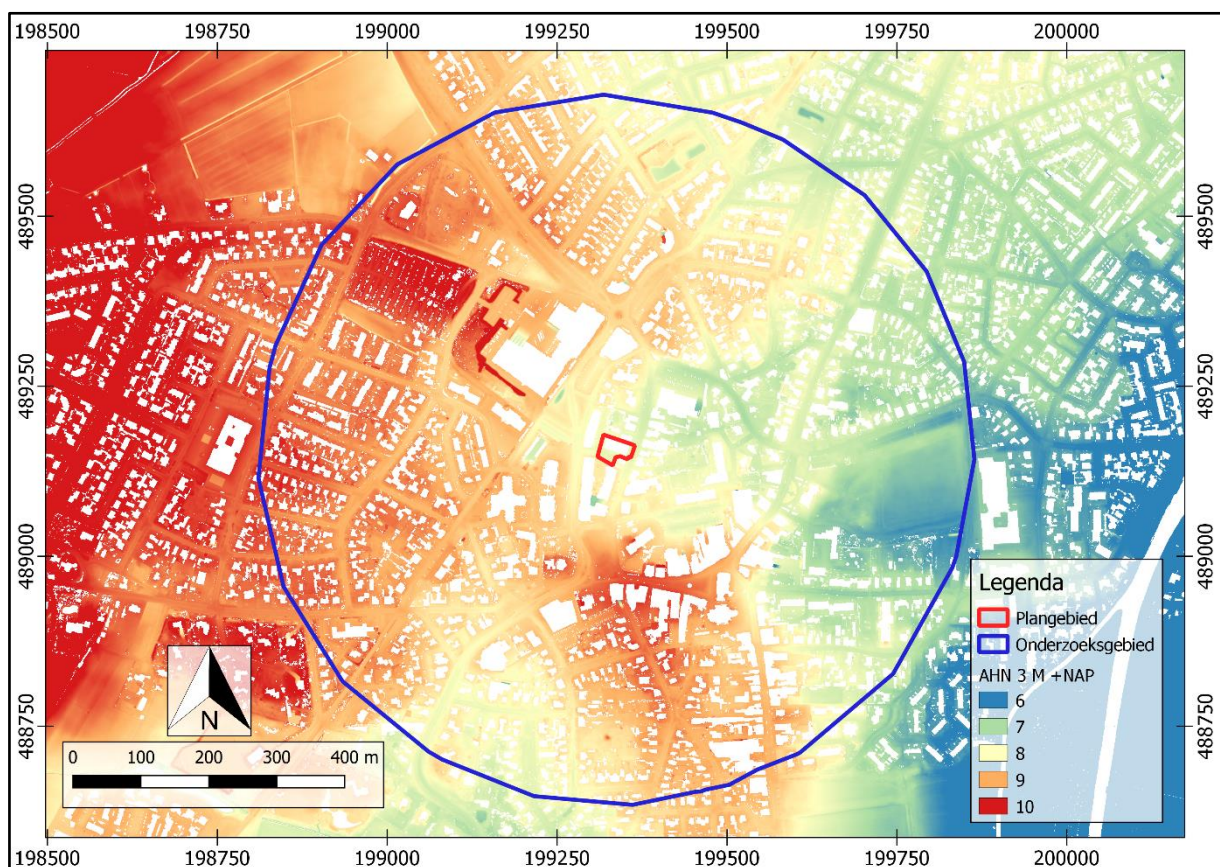
BIJLAGE 2 ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

Archeologische perioden			Datering	
Nieuwe tijd		C	1795	
		B		1650
		A		
Middeleeuwen		Laat	1500	
		Vol	1250	
		vroeg	Ottoons	1050
			Karolingisch	900
			Merovingisch	725
			450	
Romeinse tijd		Laat	270	
		Midden	70 na Chr.	
		Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	Ijzertijd	Laat		
		Midden	250	
		Vroeg	500	
	Bronstijd	Vroeg	800	
		Laat	1100	
		Midden	1800	
	Neolithicum	Vroeg	2000	
		Laat	2850	
		Midden	4200	
	Mesolithicum	Vroeg	4900/5300	
		Laat	6450	
		Midden	8640	
	Paleolithicum	Vroeg	9700	
		Jong	35.000	
		Midden	250.000	
		Oud		
@ Laagland Archeologie, 2014				

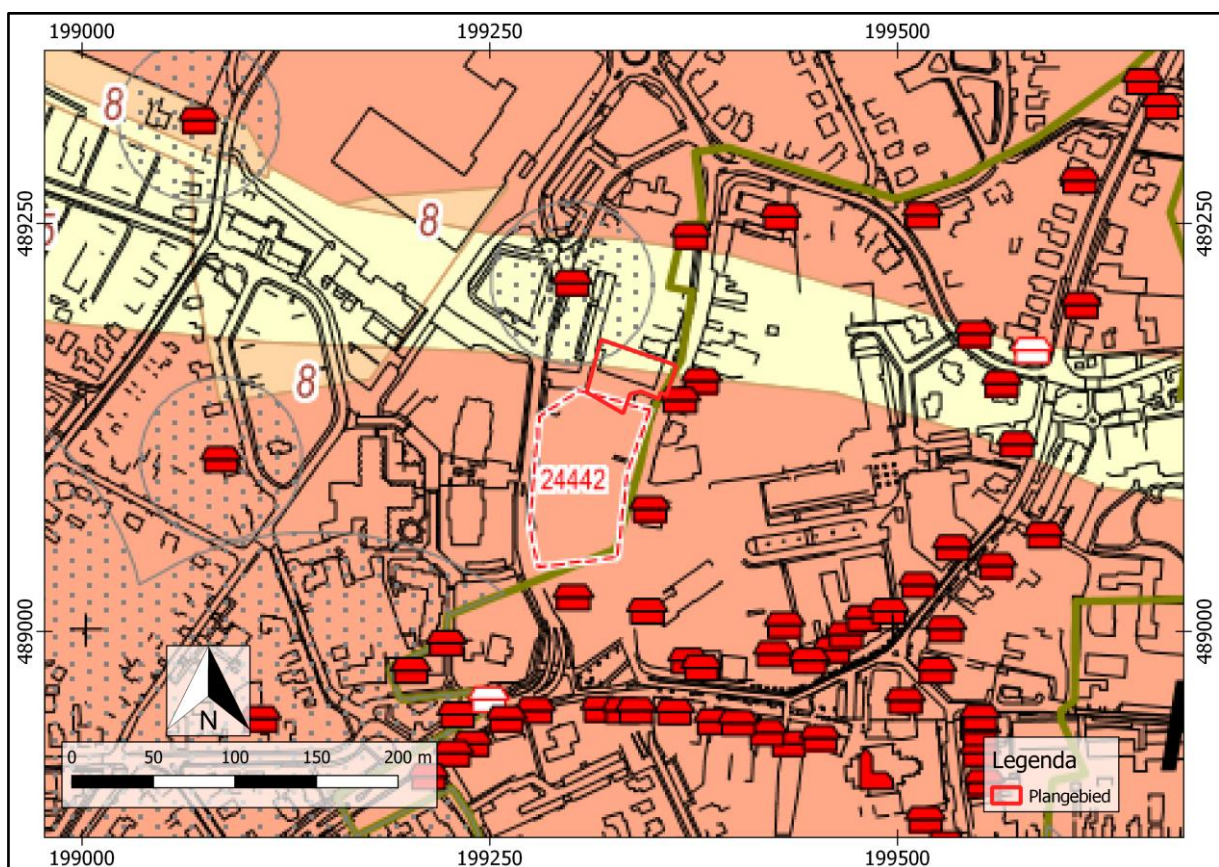
BIJLAGE 3 GEOMORFOLOGISCHE KAART

BIJLAGE 4 ACTUEEL HOOGTEBESTAND NEDERLAND

BIJLAGE 5 GEMEENTELIJKE ARCHEOLOGISCHE VERWACHTINGSKAART

archeologie en cultuurhistorie

archeologische vindplaatsen

voor exacte locatie vindplaats bij clusters: zie coördinaten in catalogus

periode

- Nieuwe tijd
- Late Middeleeuwen
- Vroege Middeleeuwen
- Romeinse tijd
- IJzertijd
- Bronstijd
- Neolithicum
- Mesolithicum
- Paleolithicum

vindplaatstype

- nederzetting algemeen
- huisplaats
- (huis-)terp
- klooster
- infrastructuur
- extractiekamp/basiskamp (vuursteensite)
- grafheuvel
- industrie, nijverheid
- losse vondst
- depot
- onbekend

- beginperiode
- eindperiode, vindplaatstype

54 RAAP-catalogusnummer

- zonering archeologische en cultuurhistorische vindplaatsen

cultuurhistorische vindplaatsen en objecten

- woning of boerderij
- vrijstaande schuur of schaapskooi
- herberg
- landhuis
- oliemolen
- (wind)molen
- watermolen
- kerk
- klooster
- school
- brug/vonder
- steenoven
- sluis
- buitenplaats
- dorp
- klooster
- Bandijk
- gegraven waterloop (deels gedempt)
- mogelijk tracé waterloop (deels gedempt)

archeologische verwachtingszones

- hoge archeologische verwachting met conserverend dek
- hoge archeologische verwachting
- middelmatige archeologische verwachting
- lage archeologische verwachting
- water

terreinen op de archeologische monumentenkaart (AMK)

- terrein van archeologische waarde
- terrein van hoge archeologische waarde
- terrein van zeer hoge archeologische waarde
- terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd
- zonering archeologische monumenten
- 927 AMK-nummer

onderzoeksmeldingen

- archeologische onderzoeksmelding
- 4064 onderzoeksmeldingsnummer

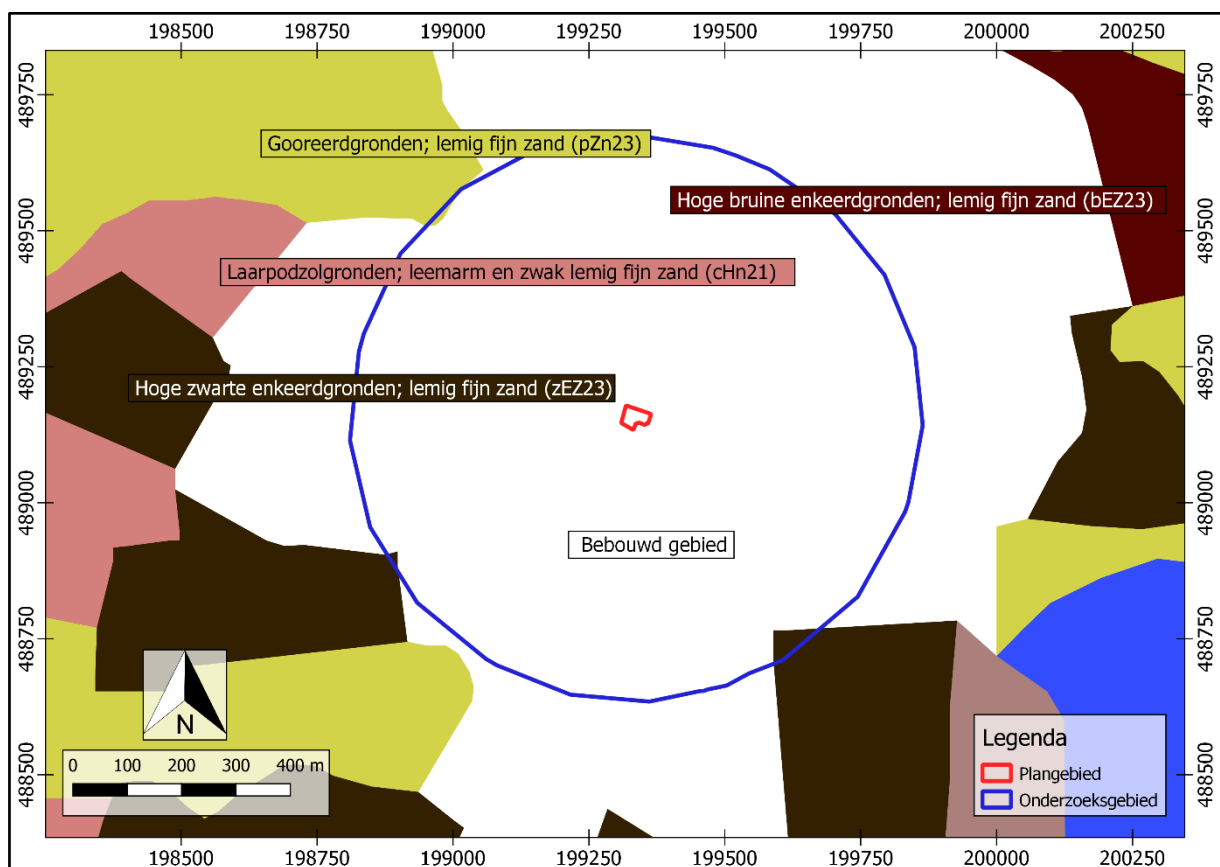
parels en ruwe diamanten provincie Gelderland

- parel
- ruwe diamant

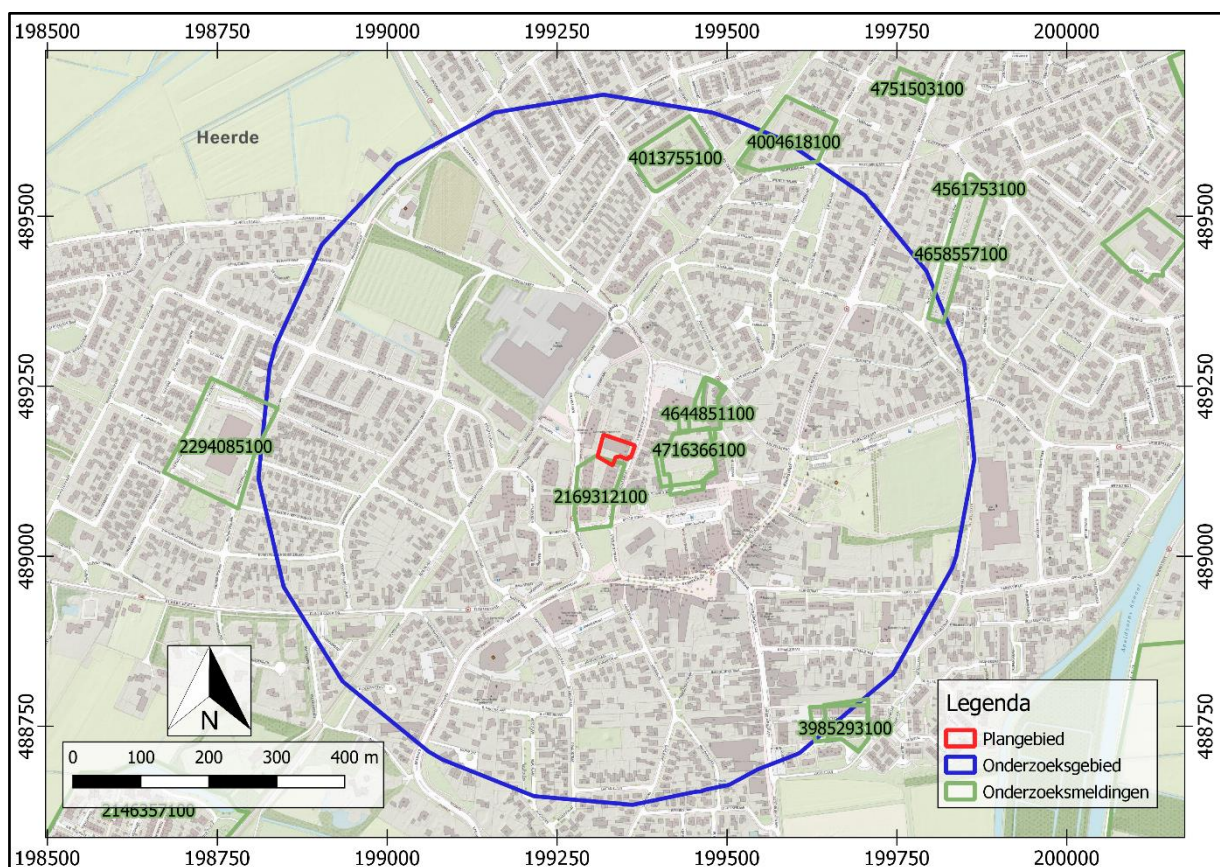
overig

- grens gemeente Heerde
- bodemverstoring diepte onbekend
- diepe bodemverstoring

BIJLAGE 6 BODEMKAART

BIJLAGE 7 ONDERZOEKSMELDINGEN

BIJLAGE 8 WAARNEMINGEN

